

Til Olje- og energidepartementet

DERES REF.: 23/1965

VÅR REF.: Heidi Finstad

Oslo, 14. desember 2023

Høringsinnspill – Strømprisutvalgets rapport "Balansekunst"

Treindustrien gir her våre innspill til Strømprisutvalgets rapport "Balansekunst". Vi viser også til høringsinnspill fra Byggenæringens Landsforening.

Treindustrien er bransjeorganisasjon for norske produsenter av byggematerialer i tre, slik som konstruksjons-trevirke, panel, kledning, terrassebord, limtre og trebaserte elementer. Sidestrømmer fra produksjonen (flis og bark) går til annen industri slik som treforedlingsindustri og til biobaserte energiformål. Det er lave klimagassutslipp fra produksjonen i treindustrien der om lag 72 % av energibruken til et sagbruk/høvleri er bioenergi (for det meste basert på egne sidestrømmer), rundt 25 % er elektrisitet og kun om lag 3 % er fossil energi.

Treindustrien kjennetegnes av høy omsetning, men relativt lave marginer. Selv om strømkostnader utgjør en mindre andel av omsetningen, gir all økning av strømkostnader store utslag på driftsmarginen. En krevende markedsituasjon i byggenæringen og økte strømkostnader gir nå røde tall. Treindustrien vil understreke at selv en strømpris på 70 øre/KWh er en dobling av det historiske kostnadsnivået på strøm for bedriftene. Strømprisutvalget sier også at strømpriskrisen ikke er over, og at den nye normalsituasjonen er usikker.

Mange bedrifter i treindustrien hadde gode resultater under pandemien, som har lagt grunnlag for investeringer i industriutvikling. Økningen i strømpriser setter nå investeringer i fare. Det er i dag fragmentert politikk mellom partier og innad i partier. Det gir et vakuum i strømpolitikken at det stadig kommer nye utredninger, og lite handling. Politisk usikkerhet gir i seg selv risiko for bedriftene.

Få tiltak for bedriftene – behov for politisk handling

Ekspertutvalget har hatt i oppdrag å vurdere dagens system for å fastsette strømprisen og hvilke tiltak på kort og lang sikt som kan sikre strømbrukere *lavere og mer forutsigbare priser*, innenfor handlingsrommet i EØS-avtalen. Hovedkonklusjonen er at selve markedssystemet for prisdannelse fungerer og bør opprettholdes. Videre mener utvalget at prissvingningene vil vedvare, at strømprisene ikke vil komme tilbake på det historiske nivået vi har vært vant med, og at prissmitte fra utlandet ikke kan unngås. På lang sikt er det viktigste tiltaket å sikre kraftoverskudd. På kort sikt og i beredskapssammenheng er det tiltak i sluttbrukermarkedet som anbefales.

Utvalget poengterer at tiltak for forbedring av sluttbrukermarkedet og prissikring ikke vil gi lavere priser enn den underliggende engrosprisen. For omfordelingstiltak for bedrifter i sluttbrukermarkedet er det begrensninger på grunn av konkurranselovgivning og statsstøtteregulering. For tiltakene i engrosmarkedet og for selve prisdannelsen på strøm mener utvalget at det kreves større regulatoriske omlegginger som kan ha negative konsekvenser for kraftsystemet og forsyningssikkerhet.

Det er skapt en politisk forventning om at strømprisutvalget skulle finne løsninger som ville gi bedriftene lavere strømpriser også på kort sikt, men rapporten gir ikke klare tiltak og prioriteringer for dette. Utvalget viser samtidig til at det er et politisk ansvar å omfordele og prioritere. Treindustrien vil derfor understreke behovet for politisk handlekraft for å sikre tilstrekkelig og forutsigbar tilgang på kraft til lav og konkurransedyktig pris.

Kraft som rammebetingelse for næringsutvikling og klimaomstilling

Kraftsektoren er viktig samfunnsnyttig infrastruktur, og er et virkemiddel for å nå mål om klimaomstilling og næringsutvikling. Det må være mekanismer på plass for å sikre samfunnsmessige nødvendige investeringer. Rapporten gir en god oversikt over strømmarkedet i dag og drøfter virkning ulike tiltak og tilpasninger kan ha på strømpris, tilgang og investeringer i fornybar energi. Det burde i større grad også vært et bredere samfunns-perspektiv i drøftingen av hva som er optimale virkemidler i energipolitikken, der også konsekvensene for bedrifter som strømkunder og effekter på verdiskaping, næringsutvikling og grønn omstilling inngår.

I en tid med stadig mer urolighet, geopolitisk spenning og usikre rammevilkår er det desto viktigere å sikre lavere og mer stabile strømpriser til næringslivet. Industriutvikling og investeringer er tuftet på forutsigbarhet og konkurransedyktige rammebetingelser. Krafttilgang må i større grad ses på som nødvendig infrastruktur for næringsutvikling, og ikke som en ren markedsvare.

Lavere kraftpriser enn Europa er en nødvendig rammebetingelse for utvikling av grønn industri i Norge. Topografien gir høye transportkostnader og lønnsnivået er høyere enn mange andre land, mens strømkostnader har vært et fortrinn. Dersom dette fortrinnet forsvinner, kan også grunnlaget for å drive produksjon i Norge bli borte. Det er opp til politikken å finne løsningene og gjøre nødvendige prioriteringer og omfordelingstiltak der verdiskaping, konkurransekraft og klimaomstilling må vektlegges.

Strømprisutvalget peker også på sannsynlighet for nye "strømprissjokk" og anbefaler at beredskap for mulig omfordeling i sluttbrukermarkedet må være på plass på permanent basis. Treindustrien mener dette også må gjelde for bedrifter, for å gi nødvendig forutsigbarhet og ta ned risiko.

Fastprisavtaler og prissikring

Regjeringen har fremholdt at fastprisavtaler på strøm for næringslivet er fremste plan for å håndtere strømsituasjonen for bedrifter. Fastpriser og prissikring kan gi en mulighet for forutsigbarhet, men ikke nødvendigvis lavere priser enn spotpris over tid. Det er innført endring i grunnrenteskatten som skulle gjøre det enklere for kraftselskapene å tilby fastprisavtaler for bedrifter ved at skatt knyttes til avtalepris, og ikke spotpris. Innretningen på ordningen med fastprisavtaler har ikke vært tilpasset bedriftene som kunder. Ordningen er fortsatt begrenset til avtaler med faste volum og ikke variable volum. I de første avtalene som strømselskapene tilbød, var det lagt til grunn en fast forbruksprofil jevnt fordelt over timer, uker og måneder. I praksis måtte bedriftene kjøpe strøm på tidspunkt der de brukte mye, og selge strøm på tider av døgnet der de brukte lite. Det innebar betydelig risiko og avtaleprisen ble en annen enn annonsert.

Utover i 2023 har det fra enkelte leverandører kommet fastprisavtaler bedre tilpasset forbruksprofilen på strøm til den enkelte bedrift. Dermed er risikobildet redusert noe for de som får tilgang på disse avtalene. Samtidig kan endringer i forventet forbruksmønster fortsatt gi en betydelig *volumrisiko* på slike avtaler. Det gjelder f.eks. produsenter av byggematerialer som må ta ned produksjonen som følge av den svært krevende markeds-situasjonen i byggenæringen. Det er også fortsatt betydelig *priserisiko* knyttet til å inngå fastprisavtaler, fordi strømmarkedet er langt mer volatil enn tidligere. Treindustrien erfarer at de profiltilpassede fastprisavtalene kun er tilgjengelige fra enkelte kraftleverandører, og i begrenset volum. Det betyr at fastprisavtalene uansett ikke er en løsning for bredden av næringslivet.

De færreste norske bedrifter har egne avdelinger med strømekspert og er ikke rigget for å spekulere i priser framover. Det er en utfordring at fastprisregimet er bilateralt, med begrenset åpenhet rundt priser. Kontraktene

er heller ikke omsettbare på det åpne markedet når de først er inngått, og bindingstid er minst 3 år. Samtidig er det en utfordring at prissikring i fremtidsmarkedet for strøm ikke fungerer godt nok på grunn av likviditetsutfordringer. Det er først og fremst lavere priser som påvirker konkurransekraften. Utvalget viser til tiltak som kan bedre bedriftenes muligheter for prissikring, men dette vil uansett kun gi bedre forutsigbarhet og ikke gi et lavere prisnivå. Det er dermed ikke en tilstrekkelig løsning for bedriftene.

Konkurransekraft og konkurransevridding

Treindustrien har særlig konkurranse mot Sverige, der prisnivået på strøm i de sørlige delene har vært lavere enn prisområdene sør i Norge. Dette gir en uholdbar situasjon. Det er også svært vanskelig å få oversikt over konkurranseforhold mot utlandet knyttet til strøm, da hvert land har ulike innretninger på strømsystem og omfordelingstiltak. I en rekke land i Europa diskuteres det tiltak for å dempe virkningene for næringslivet av høyere strømpriser. Både Frankrike og Tyskland har uttrykt ønske om å støtte eget næringsliv. Myndighetene i Norge må følge med på hvordan land rundt oss innretter sine virkemidler til enhver tid knyttet til strøm- og energikostnader og næringslivet generelt, for å sikre norske bedrifter i konkurransen med utlandet. Bedriftene eller næringsorganisasjoner er ikke i posisjon til kontinuerlig og tilstrekkelig overvåking av dette.

Det er også en uholdbar situasjon at det er store prisforskjeller mellom prisområdene for strøm innenlands. Dette gir konkurransevridding også innad i Norge og påvirker investeringsbeslutninger nå og framover.

Behov for et kraftløft

Treindustrien støtter anbefalingen om å sørge for økt krafttilgang. Det må på plass en politikk som sikrer kraftoverskudd i Norge også fremover. Det er behov for tilstrekkelig kraftutbygging raskt, og kraftfulle tiltak for energieffektivisering som frigjør energi til andre formål. Treindustrien viser her til Kraftløftet-samarbeidet mellom NHO og LO. Rimelig og tilstrekkelig tilgang på fornybar kraft er en forutsetning for grønn industriutvikling, også i trebasert sektor.

Behovet for kraftutbygging og energieffektivisering må ses i sammenheng med behovet for lave og konkurransedyktige priser for kundene. Det er et dilemma at høyere priser stimulerer private investeringer i kraftutbygging, og det bør ses på politiske grep som gir investeringer i ny kraft **og** lavere prisnivå. Tilsvarende gjelder for energieffektivisering. Bedrifter og husholdninger har behov for lavere strømpriser, og det må på plass andre tiltak enn prissignalet som kan fremme energieffektivisering av bygg. Her er det behov for både regulatoriske og økonomiske virkemidler.

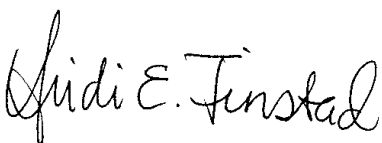
Treindustrien går ikke nærmere inn på vurderinger av strømprisutvalgets konklusjoner knyttet til utforming av kraftsystemet og prissetting. Det er opp til politikken å finne løsningene og gjøre nødvendige prioriteringer og omfordelingstiltak.

Treindustriens innspill oppsummert:

- Det er et politisk ansvar å sørge for rammebetingelser, *det må derfor utvikles relevant politikk* for å nå målet Regjeringen selv har uttalt om konkurransedyktige strømpriser for bedriftene.
- Et bredt samfunnsøkonomisk perspektiv må legges til grunn for å vurdere virkemidler i energipolitikken, der norsk verdiskaping og konkurransekraft vektlegges.
- Politisk usikkerhet gir i seg selv risiko for bedriftene. Det er behov for å finne bred politisk enighet som både gir fart og forutsigbarhet for nok kraft til levelige priser for næringslivet.

- Tiltak i sluttbrukermarkedet for strøm gir ikke vesentlig lavere prisnivå enn den underliggende engrosprisen. Det må derfor tas grep som sikrer lavere og konkurransedyktige priser *ut til* kundene.
- Treindustrien støtter anbefalingen om å sørge for tilstrekkelig nett- og kraftutbygging i alle regioner så raskt som mulig.
 - Det er et dilemma at høye strømpriser er et insentiv for kraftutbygging, samtidig som både husholdninger og næringsliv trenger rimelig strøm. Det må tas politiske grep som både gir kraftutbygging **og** lave og konkurransedyktige strømpriser til kundene.
 - Kraftoverskudd alene gir ikke nødvendigvis lave strømpriser. Det må ses i sammenheng med andre tiltak og innretning på system for prisfastsettelse på strøm og håndtering av prissmitte fra Europa.
- Energieffektivisering kan raskt tilgjengeliggjøre kraft til andre formål.
 - Det må på plass andre tiltak enn prissignalet for å fremme energieffektivisering av bygg.
 - Det må tas i bruk både regulatoriske og økonomiske virkemidler for å gjennomføre en storstilt energioppgradering av dagens bygg før 2030.
 - I vurderingene bør det ikke kun ses på besparelsen for den enkelte byggeier, men også betraktninger av alternativkostnader. Energieffektivisering gir redusert behov for utbygging av ny kraft og som ville medført kostnader, både for natur og økonomisk.
- På kort sikt peker strømprisutvalget i hovedsak på løsninger i sluttbrukermarkedet. Det er en utfordring at ansvaret legges over på kundesiden, og at det ikke er gode nok løsninger for bedriftene i sluttbrukermarkedet.
 - Fastprisavtaler og prissikring er ikke en tilstrekkelig løsning for bedriftene. Dette gir først og fremst forutsigbarhet og ikke lavere strømpriser enn spotpris over tid. Det er heller ikke nok volum tilgjengelig for fastpriser og sikring.
 - Omfordelingsordninger i sluttbrukermarkedet blir "støtteordninger". Det er ikke ønskelig som en varig løsning. Det er også begrenset handlingsrom for næringslivet på grunn av blant annet EUs statsstøtteregelverk.
 - Inntil andre løsninger er på plass bør handlingsrommet i sluttbrukermarkedet utnyttes for å sikre bedriftene konkurransedyktige og levelige strømpriser.
 - Strømprisutvalget peker på sannsynlighet for nye "strømprissjokk" og anbefaler at beredskap for mulig omfordeling må være på plass på permanent basis. Treindustrien mener dette også må gjelde for bedrifter, for å gi nødvendig forutsigbarhet og ta ned risiko.
- Myndighetene i Norge må følge med på hvordan land rundt oss innretter sine virkemidler til enhver tid knyttet til strøm- og energikostnader, samt andre tiltak rettet mot industri og næringsliv. Dette for å sikre norske bedrifter i konkurransen mot utlandet.
- Det er uholdbart at regionale forskjeller i strømpriser gir store konkurranseforskjeller innad i Norge.

Med hilsen
Treindustrien

Heidi Finstad
Adm. Direktør